

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D. G.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VI ACa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2019 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie VI ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwa tysiące złotych) złotych;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 4. nakazuje zwrot skarżącemu 200 (dwieście) złotych tytułem uiszczonej opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

D. G., reprezentowany przez pełnomocnika, w piśmie z dnia 4 października 2018 r. wystąpił do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w [...] o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...], w sprawie

o sygn. akt VI ACa [...] z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej [...] w W. przeciwko D. G. doszło do przewlekłości postępowania. Skarżący domagał się tym samym:

- 1) stwierdzenia przewlekłości postępowania we wskazanej sprawie;
- 2) zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty 20.000,00 zł na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75; dalej jako: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania);
- 3) zasądzenia zwrotu kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, iż w dniu 5 czerwca 2017 r. w Sądzie Apelacyjnym w [...] została zarejestrowana sprawa odwoławcza od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 marca 2017 r. (XXV C [...]). Poza czynnościami technicznymi (przesłanie akt sprawy o sygn. akt III C [...] Sądowi Okręgowemu i udzielenie odpowiedzi co do oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej) przez okres 17 miesięcy od daty wpływu apelacji, Sąd Apelacyjny w [...] nie podjął żadnych czynności mających na celu rozpoznanie sprawy. Skarżący zaznaczył, że jego zdaniem nie zaszły żadne okoliczności, które uzasadniałyby tak długi czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy, jak i samo merytoryczne rozpatrzenie sprawy. Bezczynność Sądu Apelacyjnego w [...] miała narazić go na poważne straty finansowe. Skarżący wskazał, że na skutek niewłaściwych, w jego opinii, działań sądu pierwszej instancji oraz następnie sądu odwoławczego, stał się osobą bezrobotną, która utraciła swój majątek.

Reprezentująca Skarb Państwa Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę wniosła o jej oddalenie. Podniosła, że akta Sądu Okręgowego wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 5 czerwca 2017 r. i do dnia 11 października 2018 r. sprawa oczekiwała na wyznaczenie terminu. Dnia 12 października 2018 r. został w sprawie wyznaczony termin na dzień 23 listopada 2018 r. W tym też dniu Sąd Apelacyjny w [...] na rozprawie rozpoznał apelację i wydał wyrok. Uczestnik postępowania

uznał, że w danej sprawie nie doszło do przewlekłości postępowania. Nie jest ona bowiem bezpośrednio zależna od długości toczącego się procesu oraz okresu oczekiwania na termin. Można o niej mówić wyłącznie w sytuacji, gdy pewne zdarzenia czy plany są nadmiernie rozciągnięte w czasie, rozwleczone i przedłużają się. Ponadto, z treści ustawy o skardze na przewlekłość postępowania nie można wyprowadzić wniosku, jaki dokładnie okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy będzie można uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Uczestnik postępowania przyznał, że w okresie między 5 czerwca 2017 r. a 11 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] nie podjął czynności wyznaczenia terminu rozprawy odwoławczej. Stwierdził jednak, że dla uznania, czy w tej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, konieczne jest zbadanie konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. W związku z tym zaznaczył, że zgodnie z przepisem § 56 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 2316), sprawy powinny być rozpoznawane w kolejności ich wpływu. Jego zdaniem należy również uwzględnić ilość spraw wpływających do Sądu Apelacyjnego w [...], obsadę sędziowską w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...], średni czas oczekiwania na termin w sprawie (ok. 15-16 miesięcy), a także brak złożenia przez Skarżącego wniosku o wcześniejsze rozpoznanie sprawy, w związku z wystąpieniem szczególnych okoliczności uzasadniających pominięcie kolejności wynikającej ze wspomnianego przepisu. Uczestnik postępowania podniósł również, iż uprawnienia Prezesa Sądu Apelacyjnego w zakresie organizacji Sądu sprowadzają się do podejmowania decyzji, które mają stworzyć w ramach otrzymanych środków odpowiednie warunki organizacyjne dla sprawnego działania wydziałów sądu. Natomiast do zadań Ministra Sprawiedliwości należy podejmowanie działań, by zapewniona była realizacja celów i zadań w sądownictwie, w tym również zapewnienie odpowiedniej ilości sędziów orzekających oraz zagwarantowanie odpowiednich środków materialnych. Władze krajowe mają obowiązek sprawnego organizowania działania władzy sądowniczej. Zdaniem Uczestnika postępowania powyższe okoliczności nie powinny przemawiać za odpowiedzialnością Sądu, będącego podmiotem, który nie ma możliwości przeciwdziałania określonym zdarzeniom. Podniósł on również,

że żądana przez Skarżącego kwota 20.000,00 zł jest nadmierna, a ponadto w żaden sposób nie została przez niego uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Ustawodawca nie wskazał konkretnego terminu, po upływie którego należy uznać, że dochodzi do przewlekłości postępowania, jednakże zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga o stwierdzenie takiej przewlekłości jest uznawana za zasadną w przypadku przekroczenia okresu 12 miesięcy bezczynności sądu II instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., I NSP 79/18, LEX nr 2615866; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18, LEX nr 2622349; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, LEX nr 2456369; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2017 r., III SPP 43/17, Legalis nr 1695693). W niniejszej sprawie okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej wynosił ponad 16 miesięcy. Biorąc to pod uwagę, należy przyjąć, że postępowanie toczące się przed Sądem Apelacyjnym w [...] (VI ACa [...]) objęte było przewlekłością.

Bez znaczenia pozostaje powołana w odpowiedzi na skargę okoliczność ilości spraw wpływających do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] przy uwzględnieniu liczby sędziów tego Wydziału. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że nawet znaczny i stale wzrastający wpływ spraw, jak również niewystarczająca obsada sędziów, nie mogą usprawiedliwiać kilkunastomiesięcznej przewlekłości postępowania, wynikającej z braku

wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18, LEX nr 2622349; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121).

Uznając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego za zasadną, stosownie do treści przepisu art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Skarżący wnioskował o przyznanie mu z tego tytułu kwoty 20.000,00 zł. W uzasadnieniu wskazał, że beczynność Sądu Apelacyjnego w [...] narażała go na poważne straty finansowe, gdyż w sprawie został wydany wyrok zaoczny, stanowiący do czasu prawomocnego zakończenia sprawy tytuł wykonawczy. Wskutek egzekucji komorniczej, Skarżący zmuszony został do zamknięcia działalności gospodarczej i stał się osobą bezrobotną.

Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342). Uznaje się, że wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn, a także dotkliwości dla skarżącego. Stosowna suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowanych przewlekłością postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., III SPP 10/15, LEX nr 1740741). Przyznając Skarżącemu kwotę 2.000,00 zł Sąd Najwyższy wziął pod uwagę powyższe okoliczności, jak również to, że zasądzona suma pieniężna nie ma na celu wyrównania szkody powstałej na skutek przewlekłości.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki zwrócono opłatę od skargi.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono na podstawie § 14 ust. 3

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2018 r., poz. 1800).